

FOTO: MTI/MOHAI BALÁZS

Betlehemske igre u senandrijskom etnoselju, 8. prosinca

Upeterostručena potpora urođenih narodnosti u Mađarskoj
3. stranica

U Baji natjecanje u kazivanju stihova
6. stranica

Dani Domovinskoga boja u Gradišću
11. stranica

Komentar

Molitva

Dubine mora ne skrivaju toliko dragocjenoga blaga koliko se tajna nataložilo u ljudskoj duši. Jer je čovjek sam po sebi jedan mikrosvijet. I upravo taj ljudski nutarnji svijet poput je tajnovitoga svijeta oko nas. Stotine i stotine mudraca, mislilaca želi odgonetnuti taj samozatajni svijet ljudske duše. Gdje je vrelo sumnje i nade, odricanja i pregalaštva? Otkuda potječe radosni duh i zašto je oblačan obzor sutrašnjice? Sreća i tuga poput oblaka i Sunca, zašto uvijek gone jedni drugoga? Kako sve to dokučiti? Je li ključ možda u našim rukama? Molitva je također čovjekova duhovna razločnost. Izvor jedne od najplemenitijih osjećaja: vjere i povjerenja. Kakva god bila naša vjera, takva je i naša molitva. Budući da je molitva plod čuvstva vjere i povjerenja, neki kažu da je potrebno pustiti čuvstvo da se kroz nju meditira, i razmišlja. Zar ona nije i najsvetija poveznica među ljudima? Želja za molitvom, osjećaj potrebe za molitvom, u čovjekovoj je duši, može se ona pronaći primjerice u srcu Božjega, Mojsijeva, Muhamedova, Budina, ili Zoroasterova sljedbenika. Istina, koliko su slične ili iste zajedničke želje, zajednička htijenja, toliko se ona i raspršuju u oblicima i načinima molitve, u položaju tijela za vrijeme molitve. Jedan se moli klečeći, drugi sklopljenih ruku, jedan gledajući prema Suncu, drugi pak prema svetomu gradu, jedan gledajući u nebo, a drugi spustivši pogled prema zemlji. Ali koja je snaga naše molitve? Očekujemo li neki učinak ili rezultat od naše molitve? To je ono pitanje koje razdvaja molitvene ljude jedne od drugih. Postoji skupina ljudi koji očekuju pridodaju čudesnu moć molitvi, i postoje oni koji u njoj uopće ne vide nikakvu snagu, a jednako tako i oni koji misle da je molitva temelj kršćanskoga bića. Isus je podučavao o molitvi: „I kada se molite, ne budite poput licemjera koji se vole moliti u sinagogama i po uličnim raskrižjima da ih ljudi vide. Zaista vam kažem, drugu nagradu osim te neće dobiti. Ti, naprotiv, kada se moliš, uđi nekamo gdje ćeš biti sam, zatvori za sobom vrata te se pomoli Ocu u tajnosti, a tvoj će te Otac, koji vidi u tajnosti, nagraditi“ (Matej 6, 5).

Kristina

Glasnikov tjedan

U vremenu smo iščekivanja. U ovom razdoblju, prošloga tjedna, hrvatskoj je javnosti predstavljena knjiga „Sveti Jeronim Dalmatinac“, u godini, u kojoj se slavi 1600. godišnjica smrti svetog Jeronima. Autor knjige reče: „Poput svakog intelektualca, i sveti Jeronim bio je nemiran i prgav.“ Sljedeće dakle godine uz ostalo bit će niz zbiljanja povijesnih, kulturnih, razvijanja kulturnog pamćenja i jačanja nacionalnog ponosa oko lika i djela svetog Jeronima Dalmatinca.

U hrvatskom obrazovnom sustavu sveti Jeronim praktično ne postoji, čitam ovih dana. Svetac zaštitnik Dalmacije i prvi prevoditelj Biblije na latinski jezik. Prema njemu se nazivaju crkvene škole, zavodi i u Hrvatskoj i među Hrvatima diljem svijeta. Nije on bio Hrvat, kada je živio na prostoru današnje Dalmacije nisu je tada naseljavali Hrvati. Sveti Jeronim ima podrijetlo s hrvatske strane Jadrana. Rođen je 347. godine u Stridonu, u Dalmaciji, a bio je Rimljanin ili možda romanizirani Ilir. Oko točnog mjesta grada Stridona znanstvenici još uvijek spore. Neki misle da se radi o gradu tvrđavi Stranzan, koji se nalazio iznad Šujice (kod Tomislavgrada),

drugi opet Stridon smještaju u bugojanski ili uškopaljski kraj...

Jedna od najpoznatijih krilatice koja se veže uz lik i djelo svetoga Jeronima jest: „Parce mihi, Domine, quia Dalmata sum“ / Oprosti mi, Bože, jer sam Dalmatinac!

Papa Damaz imenuje ga svojim osobnim tajnikom te mu povjerava vrlo odgovoran i nadasve zahtjevan posao novog prijevoda Evanđelja s grčkog na latinski jezik, jer većina kršćana na zapadu sve je manje znala grčki jezik koji je do tada bio službeni jezik u Crkvi. Bio je jedan od najučenijih ljudi svojega vremena. Čitam kako je izvanredno znao latinski, grčki i hebrejski, a služio se aramejskim, sirijskim i arapskim.

Proglašen je svecem i crkvenim ocem, a Tridentinski sabor proglasio ga je i crkvenim naučiteljem, što je najveća titula koju od službene Crkve može dobiti neka osoba.

Sv. Jeronim umro je 30. rujna 420. godine u Betlehemu. Sveti Jeronim jedan je od najuglednijih ljudi na svijetu. Hrvati su na ove prostore došli u sedmom, a sveti Jeronim umro je u

petom stoljeću. No njegovi su otisci na čitavoj hrvatskoj kulturno-povijesnoj samobitnosti.

„Mi pokušavamo učiniti sv. Jeronima jednim od najvažnijih osobnosti iz čitave hrvatske povijesti. I zbog Svetog pisma, ali i zbog činjenice da je on Dalmatinac, da je on Hrvat, da je ovo njegova domovina“, rekao je Slobodan Prosperov Novak, autor knjige „Sv. Jeronim Dalmatinac“.

Branka Pavić Blažetin

„U hrvatskom obrazovnom sustavu sveti Jeronim praktično ne postoji, čitam ovih dana. Svetac zaštitnik Dalmacije i prvi prevoditelj Biblije na latinski jezik.“

Pratite medijske platforme Medijskog centra Croatica!

MEDIJSKI CENTAR *Croatia*

www.glasnik.hu

Tiskano izdanje Hrvatskoga glasnika – svakoga petka u Vašem domu. Čitajte i širite Hrvatski glasnik “oazu hrvatske pisane riječi u Mađarskoj”!

Facebook profil Hrvatski glasnik - dnevni tisak - budite obaviješteni prateći Hrvatski glasnik!

radio.croatia.hu – 24 sata glazbe, utorkom, četvrtkom i petkom od 18 sati radijske emisije s ponavljanjima drugoga dana u 10 sati!

Croatia TV - tjedni prilog! Budite naši prijatelji, pratite Medijski centar

Croatia i preko Facebookovih profila: Hrvatski glasnik; Radio Croatia; Croatia TV!

Upeterostručena potpora urođenih narodnosti u Mađarskoj

Upeterostručena je potpora urođenih, autohtonih narodnosti u Mađarskoj od 2010. godine, izjavio je zamjenik premijera Zsolt Semjén 5. studenog u Budimpešti na sjednici parlamentarnog Odbora za narodnosti, te istaknuo da se 6,5 posto stanovništva izjašnjava pripadnikom jedne od narodnosti – prenosi Mađarska novinska agencija (MTI).

Zamjenik premijera Zsolt Semjén

Ukazao je na to kako se Temeljnim zakonom (Ustavnim zakonom) deklarira da su urođene narodnosti u Mađarskoj državotvorni čimbenici. Zamjenik je premijera uz ostalo naglasio da se na narodnosti smatraju organskim i neodvojivim dijelom mađarske nacije, one dijele zajedničku sudbinu s mađarskom narodom, a njihova je kultura dio bogatstva vrijednosti koje obilježavaju mađarsku naciju. Istaknuo je sličnost izvangraničnih Mađara i narodnosti u Mađarskoj, te dodao da su urođene narodnosti mostovi suradnje između matičnih država i Mađarske. Ukazao je na sljedeće: ako je uloga mostova suradnje plodonosna, onda je to jednako na dobrobit narodnosti u Mađarskoj i mađarske manjine u njihovim matičnim državama. Ako su tako dolične veze, onda narodnosti u Mađarskoj ne mogu biti oštećene, mađarska ih država jednako tako mora podupirati. Zsolt Semjén izvijestio je i o tome da je od 2010. godine upeterostručena potpora narodnostima, a izvore troše odgovorno i razumno. Ujedno je nazvao dobrom odlukom da se novčana sredstva doznachavaju putem Temelnog fonda „Gábor Bethlen“.

Broj narodnosnih javnih odgojnih ustanova porastao je s 12 na 91, što znači 15 tisuća učenika u školskoj godini 2019./2020. Naznačio je i to kako su otvoreni za daljnju predaju ustanova na održavanje. Na postavljena pitanja narodnosti, zamjenik premi-

Dio nazočnih

jera uz ostalo reče kako se slaže da obrazovne ustanove prijeđu u vlasništvo narodnosti. Logično je i razumno da zgrada bude u vlasništvu onoga tko obavlja javnu zadaću, te je spreman u tom pogledu voditi pregovore.

Izvori dodijeljeni putem natječaja u odnosu na 2018. godinu porasli su za 40 posto. Izvore će dalje povećavati, dodao je Semjén. Vrlo je važnim nazvao da su narodnosne natječaje za sljedeću godinu raspisali već ujesen ove godine. Ozbiljnim je pomakom ocijenio da su od siječnja ove godine uveli stipendije za narodnosne odgojitelje, a to će od 2020. proširiti i na struke narodnosnih učitelja i nastavnika. Govorio je i o povišenju dodataka plaće narodnosnim pedagogima, što je ovih dana prihvatio Parlament. Govoreći o Zakonu o narodnostima kao problem je spomenuo da je danas pitanje samoodređivanja tko se izjašnjava pripadnikom narodnosti. što rezultira time

da se na tom području hulje piratski ponašaju. S pravom negoduju neke narodnosti jer se pojavljuju brojne nepravilnosti – reče zamjenik premijera. Izrazio je mišljenje kako bi se moralo voditi računa i o objektivnim gledištima, naprimjer o podrijetlu, poznavanju jezika, ili poznavanju narodnosne kulture.

Istodobno to se pitanje odgovarajuće može rješavati samo onda ako iza toga stanu svih 13 narodnosti, ako ima suglasnosti, te tako mogu sročiti konkretni tekst pravnoga propisa. Narodnosni su zastupnici postavili pitanje izmjena pravila gospodarenja i razdoblja obračuna. Uz ostalo je kazano kako bi bilo dobro da se stvori fond za amortizaciju i obnovu. Bilo je riječi i o tome da se narodnosni odgoj ne odvija samo u ustanovama koje su u održavanju narodnosnih samouprava, te ima mnogo teškoća u ustanovama Klebelsbergova centra. Parlamentarni zastupnik njemačke narodnosti Imre Ritter govorio je o tome kako su postigli napredak u programu narodnosnih pedagoga, važnim pomakom smatra izmjenu zakona o javnom odgoju, povišenje narodnosnog dodatka. Izrazio je molbu da mađarska vlada ubuduće s moguće najvećom osjetljivošću i simpatijom podupire ostvarenje njihovih ciljeva. U svom odgovoru Zsolt Semjén obećao je savezništvo u borbi protiv birokracije, s kojom su, po njegovim riječima, u neprekidnom boju. Kao svoj osobni prijedlog naveo je da pogledaju pravila koja se odnose na samouprave, ili ustanove koje su u održavanju vjerskih zajednica, a od ovo dvoje kod narodnosnih samouprava valjalo bi primjenjivati ono što je povoljnije.

U svezi s gospodarenjem naznačio je: potpora za djelovanje vezana je za tekuću godinu, a potpora za obavljanje javne zadaće može se potrošiti u dvije godine. To je regulativa u cijeloj mađarskoj javnoj upravi. Reče i to da o pojedinim postavljenim pitanjima moli i konkretne pismene prijedloge, da bi ih lakše mogao zastupati. U svezi s Klebelsbergovim centrom obećao je usuglašavanje s Benceom Rétvárijem, parlamentarnim državnim tajnikom Ministarstva ljudskih resursa, te najavio okružnicu ravnateljima poradi poštovanja narodnosnih gledišta.

Stipan Balatinac

Prošlost podunavskih Hrvata

U organizaciji Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj, u Pečuhu i Kačmaru boravio je dr. sc. Robert Skenderović. U sklopu svoga dvodnevnog boravka u sjedištu Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj 18. rujna upriličeno je predstavljanje njegove knjige *Povijest podunavskih Hrvata (Bunjevaca i Šokaca) od doseljavanja do propasti Austro-Ugarske Monarhije*. S autorom je razgovarao dr. sc. Stjepan Blažetin, ravnatelj Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj. Drugoga dana Znanstveni zavod je svojega gosta odveo u Kačmar gdje se u organizaciju tamošnjeg boravka uključio Kulturni centar bačkih Hrvata, a djelatnu je ulogu odigrala i Hrvatska samouprava sela Kačmara. Ondje je uz dr. sc. Roberta Skenderovića, dr. sc. Stjepana Blažetina i suradnika ZZHM Silvestra Balića održana tribina na temu prošlost podunavskih Hrvata. Skenderović je nagrađen za najbolju knjigu iz povijesti nagradom »Mirjana Gross« 2018. godine.

Dr. sc. Robert Skenderović

Skenderović je autor jedinstvene monografije „Povijest podunavskih Hrvata (Bunjevaca i Šokaca) od doseljavanja do propasti Austro-Ugarske Monarhije“ u nakladi Zavoda za kulturu voždanskih Hrvata iz Subotice i Hrvatskog instituta za povijest – Podružnica za povijest Slavonije, Srijema i Baranje. Pokazalo je to i pečuško predstavljanje gdje smo saznali kako jedva ima školovanih povjesničara koji se bave ovom temom i koji se znaju služiti alatom za pisanje monografije ovakvoga tipa. Uz Skenderovića još se trojica povjesničara bave temama vezanim za podunavske Hrvate: Mario Bara, Kruno Bušić i najnovije Vladimir Ninčević.

Povjesničar Skenderović bavi se problematikom povijesne demografije, crkvenom poviješću, poviješću okoliša slavonsko-podunavskoga područja i pitanjima povijesti podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca u novome vijeku. O potonjoj je temi objavio više od dvadeset članaka, brojne natuknice za Leksikon podunavskih Hrvata. Skenderovićeva je knjiga pionirski pokušaj da se svestrano i podrobno istraži povijest podunavskih Hrvata, Bunjevaca i Šokaca, koji već nekoliko stoljeća žive u području između Dunava i Tise odnosno Titela na jugu i Budimpešte na sjeveru.

Knjigu „Povijest podunavskih Hrvata (Bunjevaca i Šokaca) od doseljavanja do propasti Austro-Ugarske Monarhije“ počeo sam pripremati davno. Još kao student povijesti na Filozofskom fakultetu u Zagrebu devedesetih godina, vidio sam kako postoji potreba za pisanjem jedne takve knjige jer je povijest podunavskih Hrvata u hrvatskoj historiografiji jako zanemarena. U biti nije bilo nijednoga profesionalnog povjesničara koji bi se ozbiljnije bavio poviješću podunavskih Hrvata. Od hrvatskih znanstvenika možda najviše se bavio tim povijesnim aspektom Ante

Sekulić, koji nije bio po struci povjesničar nego doktor književnosti, ali je zbog nedostatka profesionalnih povjesničara on ulazio u tu temu. Tako da sam još kao student shvatio kako je potrebno da se ozbiljno počnem baviti poviješću podunavskih Hrvata i nekako je to zadnjih dvadeset godina postala i glavna tema mojih znanstvenih istraživanja.

U knjizi ste obuhvatili vremenski razmak od petstotinjak godina. Od 16. stoljeća do kraja I. svjetskog rata, do 1918. godine.

Povjesničar uvijek traži nekakvu cjelinu u prostoru i vremenu što bi ga mogao zaokružiti. Ja sam se bavio oblikovanjem nacionalnog identiteta podunavskih Hrvata. Dakle, težište bi bilo na 19. stoljeću. U tom se razdoblju događaju nacionalne integracije. Međutim, da bih objasnio što se događalo u 19. stoljeću, morao sam ići u ranija razdoblja, tako da sam zapravo počeo s doseljavanjima Hrvata u Podunavlje u srednjem vijeku, krajem srednjeg vijeka, njihovim etnokulturnim oblikovanjem u predmodernom razdoblju u ranome novom vijeku, u doba osmanske vladavine i kasno 18. stoljeću i onda nacionalnointegracijskim procesima u 19. stoljeću. A 1918. godina je velika prekretnica. Tada počinje sasvim novo doba i u biti sami podunavski Hrvati tada su podijeljeni između mađarskog i jugoslavenskog dijela tako da je to jedna posve nova priča za neku novu knjigu.

Podunavski su Hrvati do 1918. godine u nacionalnome smislu bili integrirani u hrvatski nacionalni prostor, a poslije 1918. jedan dio je ostao izvan toga prostora i državnopravno političkog uređenja.

Mi smo do 1918. svi živjeli u jednoj državi, Austro-Ugarskoj Monarhiji, koliko god ona bila podijeljena unutrašnjim podjelama, ali to je ipak bila jedna država. Od 1918. podijeljeni smo u dvije države, tako da je to ozbiljan problem bio kasnijeg opstanka, pogotovo Hrvata u Mađarskoj. Hrvati u Vojvodini ostali su ipak kao veći korpus, bili su brojniji, u svakom pogledu jači, tako da njih to tada nije ugrozilo, ali Hrvate u Mađarskoj sasvim sigurno je. Podunavske Hrvate u Zagradi navodim kao Bunjevce i Šokce. Radi se o tome da je malo problematičan i termin podunavski Hrvati i problematična podjela Hrvata na tome prostoru zbog povijesnih procesa i različitih granica koje su se stvarale i nestale tijekom povijesti. Ja sam ovdje stavio u ovoj knjizi težište na Hrvate koji žive u prostoru između Dunava i Tise, i to na ove dvije velike subetničke skupine: Bunjevce i Šokce, zato što je pitanje njihova identiteta i danas vrlo aktualno, možemo reći da je to danas i političko pitanje koje se provlači kroza srpsko-hrvatske odnose u Srbiji i srpsko-hrvatske odnose na razini susjednih država, i smatrao sam da ova knjiga ima i jednu aktualnu potrebu i zato sam stavio i u naslov te subetničke skupine, Bunjevce i Šokce.

U Kačmaru s domaćinima

Koji termin koristiti, bunjevački Hrvati, šokački Hrvati, Bunjevci, Šokci, što je ono što je bolje za te nacionalne zajednice koje su izvan matičnog prostora, koji termini?

Tu je problem i pitanja asimilacije, je li asimilacija bila prirodna ili nasilna. Do 1918. godine, rekao bih, da se mađarskim vlastima i mađarskoj javnosti sigurno nije sviđala činjenica da u Podunavlju traje jedan proces hrvatske nacionalne integracije, Bunjevaca i Šokaca. Što znači, oni su oduvijek bili etnokulturno povezani s ostalim Hrvatima, ali su upravo zbog toga što su živjeli na području Ugarske više upotrebljavali ta subetnička imena zato što im je to stvaralo manje problema. Krajem 19. stoljeća u tome nacionalnom integracijskom procesu koji je počeo biskup Ivan Antunović, oni su željeli i javno se izjašnjavati Hrvatima ali to je stvaralo jako velike probleme. Tako da su oni sve do 1917. godine ostali unutar tih svojih subetničkih identiteta, i to je u određenoj mjeri ostao problem sve do danas. To znači, Bunjevci i Šokci sastavni su dio hrvatskog naroda. Bunjevci i Šokci u Hrvatskoj se izjašnjavaju Hrvatima. To znači, Šokaca ima u Slavoniji, Srijemu, Bunjevaca ima u Dalmaciji, u Lici, u Hrvatskom primorju, Gorskom kotaru, i oni se svi, bez problema, izjašnjavaju Hrvatima, a u Podunavlju je to politički problem kako u Srbiji tako danas ipak nešto manje u Mađarskoj, i to je bio jedan od važnih razloga zbog kojih sam napisao ovu knjigu jer je očigledno bilo potrebno ne samo mađarskoj javnosti i srpskoj javnosti objasniti tko su ti Bunjevci i Šokci nego i samim Bunjencima i Šokcima, to jest onom dijelu Bunjevaca i Šokaca koji su nacionalno nedovoljno profilirani, nedovoljno obrazovani, koji nisu uspjeli saznati ništa konkretno o svojoj povijesti, a nisu uspjeli saznati zato što su bili u sustavu obrazovanja Mađarske i sustavu obrazovanja Srbije, koja to naravno nisu poticala.

Znamo kako su u Srbiji Bunjevci službeno priznati kao nacionalna manjina, jednako kao i tamošnji Hrvati. Je li ste imali reakcije na knjigu, recimo nehrvatske bunjevačke strane?

Pa, iskreno, nisam dosad imao. I to je zanimljivo da nisam imao ni kao recenzije niti kao kritike. Naravno, moguće je da se to u budućnosti dogodi. Ovom sam knjigom otvorio prostor rasprave, pružio argumente da su Bunjevci i Šokci sastavni dio hrvatskog naroda i mislim da bi i ova knjiga onda trebala utjecati na državnu politiku Srbije da se preispita ta politika u kojoj se podržava skupina Bunjevaca nehrvata koji za sebe tvrde da su oni nacionalna zajednica i imaju prava nacionalne manjine, jer naravno iz pozicije Hrvata u Vojvodini to je jedan čin asimilacije i podjele hrvatskoga nacionalnog korpusa s konačnom svrhom asimilacije Hrvata u Srbiji.

Što mislite o pojmu dvojnog identiteta, sintagmama više identiteta kojima se često barata posljednjih godina, kada se naglašava za pripadnike nacionalnih manjina da su oni zaista vrsni građani zemlje, da su dvojnog identiteta. U ovom kontekstu kad govorimo o

dvojnog identiteta, mislim na nacionalni identitet. Je li to moguće, je li moguće očuvati hrvatstvo iako je netko dvojnog identiteta. Postoji li taj nacionalni dvojni identitet?

Smatram da nacionalni dvojni identitet ne postoji. Što se tiče nacionalnog identiteta tu možete samo biti za jednu stranu opredijeljeni. To znači svaki bi čovjek trebao znati što je njegov primarni nacionalni identitet. Primarni jedini, a s druge strane naravno da recimo Hrvati u Mađarskoj mogu voljeti Mađarsku, i mogu biti sasvim ravnopravni i aktivni građani Mađarske i kao pripadnici hrvatske nacionalne manjine. I mislim da to u današnje vrijeme u suvremenoj Europi ne bi trebalo biti problema ni sa strane većinskog naroda ni sa strane manjinske zajednice. Ne bi trebalo biti pritiska da pripadnici manjina imaju neke dvojne identitete jer to jako miriše na pokušaj asimilacije manjine.

Govorimo o Hrvatima u Mađarskoj, možda se to ne odnosi i na Hrvate u Srbiji, to je jedna mala zajednica, po podacima zadnjeg popisa stanovništva trinaest tisuća i nešto ljudi je reklo da im je hrvatski materinski jezik. Statistika govori da oko 27 tisuća građana Mađarske pripada hrvatskoj narodnosti. Kako zajednica u tim brojkama može opstati? Kakva je njezina budućnost, što ona mora raditi da bi mogla ostati kao hrvatska zajednica. Na čemu bi trebala raditi 2019. godine, je li dovoljno popeti se u nošnji na pozornicu, u toj nošnji plesati, a ne znati govoriti na hrvatskom jeziku, tek reproducirati dio tradicije koju kulturno i jezično ne poznajem.

Prepuna dvorana kačmarskog doma kulture

Ne. Sasvim sigurno nije dovoljno. Prva stvar. Treba jačati vezu s Hrvatskom u svakom pogledu. Drugo, jačati samouvjerenost zajednice, to znači, Hrvati su jedan mali, ali lijep, zanimljiv narod, odlikuje ga kvaliteta u mnogim pogledima u današnjoj Europi i našli smo svoje mjesto unutar Europske unije. Mislim da svaki pripadnik hrvatske zajednice u Mađarskoj može biti ponosan zato što je Hrvat, i to treba njegovati među mladima. Svakako treba njegovati jezik, to je prije svega. Na prvome mjestu. To znači čak i ako su roditelji ušli u mješoviti brak s pripadnikom mađarske ili druge nacije, to ne bi smjelo biti prepreka da oni dijete nauče hrvatski jezik jer je znanje svakog jezika bogatstvo. Kroza znanje jezika djetetu se otvara prilika da sudjeluje u kulturi i identitetu Hrvata i vjerujem da bi to svakom djetetu bilo na korist, a pripadnicima hrvatske zajednice u Mađarskoj svakako bi to trebao biti primarni interes. Dakle, prije svega njegovati vlastiti jezik u zajednici, jačati samopoštovanje i samouvjerenost i graditi svoju zajednicu. Graditi svoju zajednicu na svim razinama, znači na razini društvene umreženosti. Znanstveno je jačati, poticati znanstveno-istraživački rad, čitati znanstvene radove, o sebi učiti, o sebi, o svojoj prošlosti, svojoj baštini i na sve ostale načine je jačati. Tek onda ima prostora i za folklor i za sportske aktivnosti i drugo. I mislim da je to jedan put koji može snažno oblikovati manjinsku zajednicu da se ona i u demografskom pogledu razvija i da ima neku perspektivu. *Branka Pavić Blažetin*

Županijsko natjecanje u kazivanju stihova u Baji

Članovi ocjenjivačkog suda

U suorganizaciji Gradske knjižnice i prosvjetnoga središta „Endre Ady“ te Hrvatske samouprave grada Baje, a s potporom Kulturnog centra bačkih Hrvata i Hrvatske samouprave grada Baje, 5. prosinca održano je već redovito Županijsko hrvatsko natjecanje u kazivanju stihova i proze. U Bačkoj palači kulture u Baji okupilo se umalo trideset učenika šest bačkih škola s predmetnom nastavom hrvatskoga jezika: iz dviju bajske škole s Dolnjaka i Fancage, nadalje iz Aljmaša, Gare, Kačmara, i Dušnoka, a u pratnji svojih učiteljica i učitelja koji su ih pripremili, te nekoliko roditelja i starih roditelja.

Nakon ždrijebanja učenici od prvog do osmog razreda, primjereno svojoj dobi, kazivali su stihove poznatih hrvatskih dječjih pjesnika, ali i domaćih autora. Po završetku natjecanja sudionicima se obratila predsjednica stručnog suda Angela Šokac Marković koja je zahvalila organizatorici Ildiki Filaković, djelatnici bajske knjižnice, te Mladenu Filakoviću, ravnatelju Kulturnog centra bačkih Hrvata, te Županijskoj hrvatskoj samoupravi. Zahvaljujući njima, djeca su pogošćena, te darivana lijepim hrvatskim knjigama.

Na kraju, uz nekoliko praktičnih savjeta, lektorica Visoke škole Józsefa Eötvösa u Baji Morana Plavac zahvalila je učenicima, i posebno kolegama, učiteljicama i učiteljima koji, kako reče, u svakodnevnom radu s djecom njeguju hrvatsku riječ, i trude se nju prenijeti svojim učenicima. – Na to sam vrlo ponosna jer vidim vaš trud i trud vaših kolega koji prenose svoje znanje učeni-

Pobjednici u višim razredima

Morana Plavac pohvalila je učenike i njihove učitelje.

Dio sudionika i publike

Žolt Rabbi predaje nagradu Andrásu Gyórfiju.

Najbolji u nižim razreda

cima, a učenici, evo, pokazuju nama, reče uz ostalo Morana Plavac.

Prema odluci ocjenjivačkog suda u sastavu: umirovljena ravnateljica Angela Šokac Marković, knjižničar Žolt Rabbi iz Belog Manastira, te lektorica Morana Plavac, u kategoriji nižih razreda 1. mjesto osvojio je Darko Marković (Fancaga-Baja), 2. Adam Đurić (Šugavica-Baja), a 3. Leni Prohaska (Dušnok). U višim razredima 1. mjesto osvojio je András Gyórfi (Fancaga-Baja), 2. Mirjana Goretić (Šugavica-Baja), a 3. Ana Šibalin (Fancaga-Baja).

Svi su sudionici nagrađeni spomenicama i skromnim darovima, a najbolji su dobili diplome i lijepe hrvatske knjige. S. B.

Sveta Kata

Od mjesne Hrvatske manjinske samouprave, na čelu s Ružicom Ivanković, dobili smo pozivnicu da zajedno proslavimo svetu Katu.

Sveta Kata – snijeg za vrata, no snijegu ni traga ni glasa. Tako smo bez snijega slavili tu sveticu, zaštitnicu našega sela Katolja. Proslava je počela 24. studenoga s

Zaigralo se kolo.

balom. Bio je nezaboravan dan za sve nas. Mnogi su došli i iz drugih hrvatskih sela. Sutradan, tj. u nedjelju bila je misa na hrvatskom jeziku koju je govorio svećenik Gabrijel Barić. Pod misom su pjevali članovi katolijske pjevačke skupine.

Nakon mise nudili su nas pogacicama i kolačima, orasima i makovnjačom. Tako smo slavili svetu Katu, zaštitnicu našega selca.

Guganka

U katolijskoj crkvi

Javna tribina Hrvatske samouprave grada Mohača

Hrvatska samouprava grada Mohača 25. studenog organizirala je javnu tribinu koja je pobudila zanimanje mnoštva hrvatskih birača. Kako nam uz ostalo reče predsjednik Đuro Jakšić, potpuno izmijenjeni, ali i povećani sastav novog saziva Hrvatske samouprave nije mogao dati izvješće o prošlogodišnjem radu, tek o završetku preostalih natječaja. U nastavku javne tribine, obavijestili su okupljene o mogućnosti prijave za Božićni koncert u Pečuhu, nadalje o tome

Javna tribina u Čitaonici mohačkih Šokaca

odgovarajuće udžbenike. Crkveni pjevački zbor sastavljen od starijih osoba nema podmlatka. Vijeće je obećalo da će uraditi sve za poboljšanje nastave hrvatskoga jezika. Nezadovoljni su i roditelji jer djeca završnoga razreda ne dostižu razinu koja bi se priželjkivala. Tako više njih razmišlja da će djecu upisati u drugi razred, ili u drugu školu. Za Hrvatsku je samoupravu to neprihvatljivo, stoga mole za pomoć sve one koji mogu pomoći. Svaka im je pomoć dobrodošla, i vrlo je rado primaju.

Stipan Balatinac

da će učenike nižih razreda, polaznike predmetne nastave u Osnovnoj školi „Széchenyi“, darivati za blagdan svetog Nikole, i to u suglasnosti s učiteljima osigurati pisaćim priborom. Članovi vijeća upoznali su nazočne i s planovima za bu-

dućnost. Nadalje bilo je riječi i o teškom položaju odgoja i obrazovanja na hrvatskome jeziku. Kako je naglašeno, nema dovoljno odgojitelja i pedagoga, te se tako bore za opstanak. Uz to imaju i više teškoća. Naprimjer, ne mogu nabaviti

SALANTA

Na manjinskim izborima 13. listopada 2019. godine izabrani su ovi zastupnici salantske Hrvatske samouprave: Szilveszter Bality, Éva Ádám Bedics, Csaba Standovár, Ágnes Tomola Ott, Brigitta Stivics Sándor. Na osnivačkoj sjednici Samouprave 28. listopada za dopredsjednika je izabrana Éva Ádám, a za predsjednika Szilveszter Bality. Kako čitamo na Fejsbukovoj stranici: glede pitanja, molba, zahtjeva obratite nam se slobodno putem telefona ili osobno: Szilveszter Bality 0630/457-1784; Éva Ádám Bedics 0630/410-0390; Csaba Standovár 0630/267-6676; Ágnes Tomola Ott 0630/699-4802; Brigitta Stivics Sándor 0620/509-6714.

Predstavljanje knjige „Velečasni Marko Majstorović“

Pečuški Hrvatski klub „August Šenoa“ i Zaklada „Zornica“ organizirali su predstavljanje knjige svećenika Marka Bubala „Velečasni Marko Majstorović“ u prigodi Majstorovićeve petnaeste obljetnice smrti, u Pečuhu u Hrvatskome klubu „August Šenoa“ početkom listopada 2019. Knjigu je predstavio autor vlč. Bubalo, a cijeli je program vodila Milica Klaić Tarađija, urednica Zornice Nove.

Predstavljanje knjige svojim je pjevanjem uveličao Ženski pjevački zbor „August Šenoa“ iz Pečuha. U odnosu na neke druge priredbe koje se tijekom godine događaju u Klubu, po riječima njegova voditelja Miše Šarošca, nazočnost osoba koji su došli nadmašio je sve dosadašnje. Pozivu na predstavljanje odazvao se i konzul-savjetnik Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu, Neven Marčić. Mnogi su došli upravo da se susretnu s dragim prijateljem i svećenikom vlč. Bubalom. Bili su tu novinari, profesori s Katedre za hrvatski jezik iz Pečuha, nekadašnji i sadašnji profesori u Hrvatskoj osnovnoj i srednjoj školi u Pečuhu, tete iz Hrvatskog vrtića, Mišo Hepp, donedavno glasnogovornik Hrvata u Mađarskom parlamentu, običan Božji puk i mnogi drugi.

Velečasni Marko u svom jednosatnom izlaganju pokušao je iznijeti najvažnije značajke toga duhovnog diva Đakovačko-osječke nadbiskupije u prigodi petnaeste obljetnice njegove smrti.

U uvodu reče da svećenik ne smije imati sigurnost ovoga svijeta, njegova je sigurnost u Bogu i vršenje volje Božje. Ptice imaju gnijezda, lisice jazbine, a Sin Čovječji nema gdje bi glavu naslonio, kaže Isus onima koje poziva da ga slijede. Jesu li naši svećenici danas takvi?! Tu je značajku zacijelo u dobroj mjeri imao vlč. Majstorović.

Uz kratka tumačenja iznio je izričito neke odlike i vrline vlč. Marka. Kao prvo, u puku, a i među svećenicima toga vremena zvali su ga „sveti Marko“, očito po načinu njegova života. Njegov suvremenik don Ante Baković koji mu je propovijedao u njegovu rodnom Nuštru, kazao je da je Marko „hrvatski Ivan Arški“. Marko je molio milost mučeništva, a na papiru je vlastitom krvlju napisao svoj zavjet; da nikada neće piti alkohol i da će cijeloga života držati svetu čistoću. Sve je to izvršio. Dakako, ovdje nećemo moći iznijeti sve što je rečeno na predstavljanju, ali je činjenica da se ovim predstavljanjem otima od zaborava ovaj velikan Crkve u Hrvata.

Promotor je još spomenuo Markovu suradnju s gđom Anom Zagorac, medicinskom sestrom koja je radila u pečuškoj bolnici,

ženom brata vlč. Stjepana Zagorca koji je bio župnikom u Salanta-Nijemetu, kako je uz njezinu pomoć preveden letak na mađarski jezik koji govori o kugi pobačaja i zlu koje čine majke koje ubijaju svoju djecu. Tih je letaka tiskano na tisuće i dijeljeno po crkvama u Mađarskoj. Znači da je Marko uvidio to zlo koje se nadvilo nad obitelji, ne samo u hrvatskom nego u mađarskom narodu i u cijelome svijetu.

Marko je bio mnogo puta u komunističkim zatvorima. Veliki je molitelj i isposnik. Veliki je dobročinitelj i pastoralac.

Marko je tiskao list Ministrant, Glas sela, knjige i mnoge brošure. Započeo je Obiteljskim apostolatom s pomoću liječnika i medicinskih sestara. Otvorio je Dječji vrtić i doveo sestre karmelićanke u Slavonski Brod. Nad Brodskom je brdu otvorio „Marijin dom“ gdje su se održavali razni susreti, a posebno susreti ministranata. O njemu je HRT snimio i film „Slavonski dobrotvor.“ Nagrađen je državnom nagradom „Redom Danice hrvatske s likom Katarine Zrinske“.

Ovo je kratak prikaz od onoga što je na predstavljanju izneseno što je Majstorović tijekom svoga plodnog svećeničkoga života učinio.

M. B.

Trenutak za pjesmu

Pristupite vjerni (Adeste fideles)

Gregorijanski koral

**Pristupite vjerni u radosnom slavlju
dođite, dođite u Betlehem.**

**Pogledajte mladog, anđeoskog kralja,
dođite na poklon, dođite na poklon
dođite na poklon Gospodu.**

**Ponizni pastiri, ostaviše stado,
gle, radosni hite k jaslicam.**

**Ključići hajdmo, požurimo s njima
dođite na poklon, dođite na poklon
dođite na poklon Gospodu.**

ŠIKLOŠ

Kako saznaje Hrvatski glasnik, u organizaciji tamošnje Hrvatske samouprave, 12. prosinca priređuje se Hrvatski božićni koncert u gradskom Domu kulture „Ferenc Órsi“. Nastupa dječji pjevački zbor i učenici mjesne Osnovne škole „Dorottya Kanizsai“, puhački orkestar učenika Glazbene škole u Šiklošu, dječji pjevački zbor i tamburaški orkestar Osnovne škole „August Harambašić“ iz Donjeg Miholjca, a tijekom večeri dodijelit će se i Nagrada „Hrvatski talent“.

Svetak Kralja Kristuša na četarskom pragu

Blagoslavljanje obnovljenoga kipa Kristuša

Na svetak Kralja Kristuša, 24. novembra, u nedilju, za svetom mašom je blagoslovljen obnovljeni kip Kristuša na pragu Gornjega Četara. Vjernici su u prošeciji, moleći i jačući, išli do najstarijega sakralnoga spomenika sela, iz 1711. ljeta. Kako je rekao duhovnik Richárd Inzsöl, kip oblikuje on trenutak kad Spasitelja za bičevanjem pred narod stavlja Pilatuš. Pilj je vjerojatno u zahvalnosti postavljen za prestankom velike kuge, u koj je u našem orsagu pomrlo kih 410 000 ljudi.

Duhovnik Richárd Inzsöl blagoslavlja kapelu s novim piljem

strašni i okrutni za nas Božji Sin trpio. Stroške obnove je nosila Zaklada sv. Štefana s dobrovoljnim dani vjernikov. Što naliže daljnjih planov, po riči predsjednika Farske općine i ujedno predsjednika Zaklade Konrada Feigla, slijedi još obnavljanje spomenika Svetoga Trojstva pred crikvom sv. Mikule i kip sv. Ivana Nepomuka polag glavne ceste.

Tiho

Vjernici na svečevanju

„Prosimo skupa Božji blagoslov na naš kršćanski žitak da to svenek bude svidočanstvo za našu vjeru. Po riči apoštola sv. Pavla, duša Kristuševa vik je onde, kade je sloboda. Zato ne smimo si zgubiti nigdar zaufanje i hrabrost, jer u Kristuševoj nazočnosti dužni smo izvistiti istinu, ufajući se u ljudskoj savjesti“, je otvorio svetačnost s ovimi riči pri obnovljenom spomeniku, na pragu Gornjega Četara, farnik i prosio je milosti da znamo doživiti pravu vjeru, da spolom molimo i u toj molitvi živimo sa zahvalnošću. Kako smo čuli, s krova kapele je kip Kristuša pred dvimi ljeti zašao u djelaonicu Mihályja Sejbera, reštauratora, vašvarkoga kipara, da u svojem novom formatu se vraća na svoje prethodno mjesto. Polag toga da po odluki Farske općine, kip je stavljen na ogroman kamen iz Rohunca ne na krov, nego pred kapelu. Dušobrižnik Richárd Inzsöl se je ovput zahvalio svim pomoćnikom ki su sudjelovali u ovom djelu, a kako smo čuli, pokretači obnove su bili Gyula Takács, Zoltán Koroknai, Marika Böhm, László Bata i Imre Harami. Polag njegove hiže se nalazi i obnovljena štatua i kapela, ka gleda na selo, spominjajući tako ljude, kako je u muka

Bogatstvo...

Kip u prošlosti i danas

Duhovna obnova prve nedjelje došašća

Hrvatska katolička zajednica Matije Petra Katančića i ženski rimokatolički red karmelićanaka Božanskog Srca Isusova 1. prosinca 2019. organizirali su Duhovnu obnovu, u prostorijama pokraj budimske crkve Rane sv. Franje. Tema je bila refren pjesme „Srca gore, evo zore“. Potom je bila sveta misa na hrvatskom jeziku, koju je služio svećenik iz Godlova (Gödöllő) Gerard Kovač.

Sudionici duhovne obnove

Uvodno predavanje imala je sestra karmelićanka Božanskog Srca Isusova Leticija Marić, koja je govorila o zanimljivosti pjesme naroda, koji iščekuje Božić, „Evo zore“. Poveznica je njezina predavanja bila zora. Jer dobro znamo da zora dolazi iza noći i prije dana, i po zori prepoznamo kakav će biti dan. Rumena zora iz djetinjstva vraća nas u radost iščekivanja Božića, a jednako tako i prisjećamo se mise zornice. 'Cijela povijest Staroga zavjeta poznaje zoru kao vrijeme iščekivanja Dana. Taj starozavjetni narod prenosi nam poruku, to je pisana Riječ, koja rasvjetljuje čovjekov hod kroz povijest, kao i njegov odgovor na Božji poziv, da čovjek iziđe iz tame i da ugleda svjetlo. Ta se Riječ utjelovila, postala jedan od nas da zaživimo spašenost, svjetlo, svanuće, da se susretnemo sa Spasiteljem', istaknula je sestra Leticija. Dodala je da došašće, koje je pred nama, vrijeme je velike milosti, vrijeme iščekivanja Dana, a znamo koji je taj Dan. Zato se i radujemo

Sestra Leticija Marić i Elizabeta Miskolci

da je zora tu, jer ona najavljuje dan. Sva četiri dana je zora, i sva četiri tjedna je svanuće. To je zora pripreve, trljanje očiju da bolje vidimo oko sebe. Da bolje vidimo svoju nutrinu. Godinu dana je prošlo od prošloga došašća, navršila se jedna crkvena liturgijska godina. I sa zahvalnošću se prisjećamo svakoga dana što smo ga živjeli u ovoj godini. Zahvaljujemo za milost što smo mogli sudjelovati u Božjem životu sakramentima i svetoj misi. Najviše

zahvaljujemo za Njegovo milosrđe jer ono liječi našu slabost, padanje, našu bezvoljnost i mlakost.

Na kraju predavanja vjernicima su podijeljeni listići, i po boji teksta oni su se rasporedili po skupinama. Pitanja su bila ista: Što je za mene došašće? Koliko se došašće odnosi na svećenike, na susjede, na političare, a koliko na mene? Koje milosti želim od Isusa za Božić? Većinom su svi napisali da je došašće vrijeme iščekivanja, vrijeme pripreme za blagdan Božića. Usporavanje vremena, i neka stanka i okretanje prema nutрини. Vrijeme molitve, zornice. Svi mi posebice doživljavamo došašće, i nije bit-

no zvanje. Svećenici će se možda trebati više pobrinuti za vjernike, a političari počet će darivati kako bi pridobili simpatiju građana. No kako živimo u velegradu, nažalost događa se da i ne poznajemo svoje susjede, ali je došašće i prigoda da se zblizimo. Mnogi su zaželjeli duhovni mir i zdravlje što za sebe tako i za svoje bližnje.

Velečasni Gerard Kovač

Zatim je uslijedila sveta misa na hrvatskom jeziku koju je misio velečasni Gerard Kovač. On je u svojoj propovijedi istaknuo da ljudi često zaborave na ono najvažnije, na spasenje svoje duše, a neizmerno su zabrinuti za prolazno, za napredak i blagostanje te opstanak na ovome svijetu. Oni i ne misle da je sve to prolazno i sve će to jednoga dana nestati. Važno će biti jesmo li sačuvali vjeru, jesmo li služili Bogu vršeći njegove zapovijedi i jesmo li činili dobro bližnjima. 'Ako prošetamo po gradu, vidjet ćemo da su svugdje postavili božićne ukrase, negdje čak i betleheme, prije vremena, mjesec dana prije Božića. Mnogi ljudi došašće shvaćaju tako da je to vrijeme nekoga preuranjenog slavlja Božića, kada treba pokupovati skupe darove i kada se trebamo unaprijed veseliti. Ali nema, braćo i sestre, prave božićne radosti bez pokore, koje je svojstvo vremena došašća, naglasio je vlč. Gerard Kovač. Potom su se vjernici okupili na druženje uz čaj, kavu, kolače i pogačice.

Kristina Goher

Dani Domovinskoga boja u Gradišću

Predavanje dr. Josipa Jurčevića, gledanje filma o Vukovaru

Gosti, domaćini i publika u Sambotelu

Sad jur kih pet-šest ljet dugo biži projekt „Dani Domovinskoga boja u Gradišću“ i zavolj toga jer, kako je rekao glavni organizator dr. Franjo Pajrić, ljudi u naši naselji još svenek jako malo znaju o tragediji hrvatskoga naroda, jako skromno su bili sprohadjani povijesni događaji i čini obrambenoga boja, danas jur slobodne Hrvatske. Još ta tajedan vukovarskoga obilježavanja strašne okupacije srbočetničkih brigadov i zničenja civilnih, kot i braniteljskih žitkov, uključujući simo i turbobno poglavlje Ovčare, u sambotelskoj Hrvatskoj čuvarnici i školi „Mate Meršić Miloradić“, na poziv Hrvatske samouprave Sambotela došli su ne samo Hrvati nego i bivši časnici Ugarske vojske. U četvrtak, 21. novembra, bio je predavač prof. dr. Josip Jurčević, povjesničar i autor brojnih knjig o Domovinskom boju ki je u Sambotel dospio u pratnji Milana Kurilja, pripadnika Prvoga gardijskoga zdruza iz Rijeke. Sve nazočne je pozdravio Vladimir Gyula Horvat, zastupnik mjesne Hrvatske samouprave. Iako vrag od tehnike dost vrimenta je ukrao od samih organizatorov dokle su osposobili dugovanje za gledanje filma, plan je ipak ostvaren. Profesor Jurčević, u kratki crta je predstavio uzroke, ki su peljali do strašnoga boja med Srbi i Hrvati u Hrvatskoj, a pogledavši dokumentarac o obrani junačkoga grada i tromisečnom vojnom fenomenu, istaknuo je i to da za razbojstvo, učinjeno u Hrvatskoj, skoro da i nigdor odgovorio nije sa strane agresorov, „zahvaljujući“ i Tuđmanovoj aboliciji (općemu oprošćenju za bojne zločine). Ako su i ulovljeni počinitelji strahotov (npr. Vukovarska trojka), dobili su nezadovoljavajuću kaštigu, tomu je pak rezultat i ta perverzija da ubojice, mučitelji i silovatelji slobodno se šeću po državi. Za predavanjem su postavljena i pitanja, a mogle su se kupiti i knjige s naslova Heroji sa svidočanstvi Hrvatskoga do-

Dr. Josip Jurčević sa svojom knjigom sa svidočanstvi Domovinskoga boja

movinskoga rata, i drugo izdanje Odnos Republike Hrvatske prema Bosni i Hercegovini 1990. – 1995. Za dar su ostavljeni tako u Sambotelu, kot i u Koljnofu ne samo spomenute knjige nego i devedeji s filmom o samoubojstvu hrvatskih braniteljev, kot i o domoljubnoj misiji Antona Kikaša 1991. U okviru dvodnevne priredbe drugi večer su mogli Koljnofci produbljevati svoje

movinskoga rata, i drugo izdanje Odnos Republike Hrvatske prema Bosni i Hercegovini 1990. – 1995. Za dar su ostavljeni tako u Sambotelu, kot i u Koljnofu ne samo spomenute knjige nego i devedeji s filmom o samoubojstvu hrvatskih braniteljev, kot i o domoljubnoj misiji Antona Kikaša 1991. U okviru dvodnevne priredbe drugi večer su mogli Koljnofci produbljevati svoje

U Koljnofu (sliva) dr. Josip Jurčević, Franjo Grubić, Milan Kurilj i dr. Franjo Pajrić

znanje o Domovinskom boju, a žarka diskusija je durala do kasno u noć. Program su podupirali Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske, EMC GRAH KUME i Društvo Hrvati, kot i Hrvatska samouprava Sambotela.

Tiho

Atadski Hrvati slušaju seriju predavanja

U šomođskom Atadu živi zajednica Hrvata koja je od 2010. godine politički organizirana kroz tamošnju Hrvatsku samoupravu, a otprije nekoliko godina utemeljena je i civilna udruga koja okuplja članove oko hrvatskih interesa, kaže predsjednik atadske Hrvatske samouprave László Ludas. Nakon listopadskih izbora 2019. godine utemeljena je ponovno Hrvatska samouprava.

Nekoliko podataka o izborima – broj kandidata za zastupnike tročlane samouprave bio je 4; broj osoba u hrvatskome biračkom popisu: 65; broj glasova: 53; broj valjanih glasova: 53; imena izabranih vijećnika: dr. László Ludas (44), Tibor Pál Herman (38), Andrea Kaurić (38).

Samouprava organizira niz programa kojima je cilj držati na okupu zajednicu i aktivirati je. Tako se organiziraju česti izleti u Hrvatsku. Uz predsjednika još jedva tko zna hrvatski jezik, stoga se organizirao i tečaj hrvatskoga jezika. Organiziraju Dan atadskih Hrvata, sudjeluju na Narodnosnom danu u gradu, imaju svoj bal i druženje uz blagdan svetog Martina.

Pozvali su dr. sc. Stjepana Blažetina koji je zajedno s Silvestrom Balićem održao u studenom tri predavanja na mađarskom jeziku, pred brojnim slušateljstvom u tamošnjoj gradskoj knjižnici.

László Ludas, predsjednik atadskog HS-a

Stjepan Blažetin održao je dva predavanja koja su pobudila veliko zanimanje nazočnih: Hrvati u Mađarskoj danas, politički ustroj i zakonska regulativa, zatim poglavlja iz povijest Hrvata, nacionalna obilježja i kršćanska samosvojnost. Silvester Balić održao je zanimljivo predavanje naslova Nakladništvo Hrvata u Mađarskoj poslije Drugoga svjetskog rata.

Atadska Hrvatska samouprava u 2018. godini gospodarila je s 2 888 000 forinta, saznajmo iz listopadskog podatka 2018. godine. To je potpora za djelovanje, potpora za obavljanje javnih zadaća, sredstva iz natječaja i potpora grada Atada.

Nedavno se sudjelovalo aktivno na atadskoj priredbi: I. punjenju kobasica održanoj 23. studenoga, te se obilježilo Martinje druženjem uz večeru i balom.

Organizirali su izlet na zagrebački Advent, na božićni koncert u Martincima, bili su na otoku Pagu u Pansionu Zavičaj, posjetili Križevce... Napomenimo da je László Ludas ujedno i atadski dogradonačelnik te uveliko pridonosi njegovanju prekograničnih veza s naseljima u Hrvatskoj, posebice s Križevcima, i s Koprivnicom.

Branka Pavić Blažetin

Predavanje

Brojni zainteresirani

„U SJAJU BOŽIĆA“

Hrvatski kulturni i sportski centar „Josip Gujaš Džuretin“, hrvatske samouprave iz Podravine te Zajednica podravskih Hrvata srdačno Vas poziva na Božićni koncert koji će se prirediti u martinačkoj Sportskoj dvorani 21. prosinca 2019., u subotu.

Program:

18³⁰ doček gostiju uz kuhano vino i kolače;

19⁰⁰ I. dio: „U SJAJU BOŽIĆA“, doček Božića – kulturni program u izvedbi KUD-a Podravina, Orkestra „Vizin“ i mladih nadarenih pjevača iz svake regije Mađarske gdje žive Hrvati; II. dio: KONCERT KLAPE ISKON;

22⁰⁰ druženje, kušanje vina i božićnih slastica.

Mala stranica

Sveti Nikola posjetio učenike Hrvatske škole „Miroslav Krleža“

Kaže nam mama Renata, koja nam je poslala i ove prelijepo fotke, da je sveti Nikola 5. prosinca posjetio učenike pečuške Hrvatske škole Miroslava Krleža. Učenici 3a i 3b razreda sa svojim učiteljicama Erikom Sigečan Kuštra i Alisom Iljazović, njih četrdeset i četvero, pripremili su mu prigodan program koji je oduševio ne samo svetog Nikolu nego i sve osnovnoškolce i one malo starije pa i mlađe okupljene u prepunoj školskoj auli. Sveti Nikola nije mogao ostati ravnodušan na tako lijep program koji su činili prigodan igrokaz, pjesma i ples, pa je njegova vreće bila prepuna darova, i za vješte izvođače i za svu okupljenu djecu.

Sveti Nikola nije ostao ravnodušan ni na prelijepo uređenu dvoranu i pozornicu, te je i vrijednim roditeljima, kako nam je javio, šapnuo da su obavili izvrstan posao.

Branka Pavić Blažetin

FOTO: RENATA BOŽANOVIĆ

O hrvatskim vrtićima na Đačkoj konferenciji

Hrvatski kulturno-prosvjetni zavod „Stipan Blažetin“ u Serdahelu u listopadu je treći put priredio Hrvatsku đačku konferenciju koja se već godinama ostvaruje u sklopu Pomurskih jesenskih književnih dana. Svake je godine izabrana tema koja se veže uza zavičaj. Do sada su obrađene povijest i vjerski život pomurskih sela, a ove godine prigodom 50. obljetnice serdahelskoga Dječjeg vrtića tema je bila povijest hrvatskih pomurskih dječjih vrtića. Na konferenciju su se pripremili učenici keresturske i serdahelske osnovne škole. Njih je pozdravila Zorica Prosenjak Matola i zahvalila im na pripremama. Prigodom konferencije učiteljica Jelica Mihović Adam uredila je izložbu o nekadašnjim dječjim igrama.

Konferenciju je otvorila ravnateljica Zavoda Zorica Prosenjak Matola koja je naglasila važnost istraživanja i njegovanja prošlosti. Hrvatski su dječji vrtići važne ustanove u odgoju i obrazovanju hrvatske djece, danas su upravo one u kojima se djeca prvi put susreću s hrvatskim jezikom i kulturom. Kako su počeli raditi hrvatski dječji vrtići u pomurskim naseljima i kako su se mijenjali, razvijali do današnjih dana, pokušali su otkriti mladi istraživači skupa sa svojim učiteljicama. Kako je u uvodu rekla gđa Matola, nažalost malo je građe nađeno o nekim ustanovama, pogotovo u onim naseljima gdje više ne postoji dječji vrtić (Petriba, Pustara). Da bi se to dobro istražilo, treba više vremena, no ipak su uspjeli pronaći neke stare fotografije, imenike o nekadašnjem djelovanju ustanove, te odgojiteljice su izašle ususret i pomogle s raznim informacijama u svezi s povijesti dječjih vrtića. Program je započeo sviranjem Tamburaškog sastava serdahelske škole pod ravnanjem Žolta Trojka. Mladi su predavači na hrvatskome jeziku zaredom govorili o povijesti pomurskih predškolskih ustanova: Botond Völgyi je predstavio 50 godina djelovanja serdahelskoga dječjeg vrtića, Šara Vajdai o sumartonskom dječjem vrtiću, Akoš Tot o mlinaračkome, Lena Krimeš o pustarskom, a keresturski dječji vrtić predstavio je Marcel Pavlic. Učenici su u svoja izlaganja utkali i neke stare dječje igre, na projektoru su prikazali fotografije i dokumente o dječjim vrtićima, odnosno o njihovom životu. Nakon predavljanja sudionika konferencije Jelica Mihović Adam predstavila je stare igračke, govorila je kako su se nekoć djeca igrala. Bilo je tu malog melina (mlin), lutke od raznih materijala, pračke i drugih jednostavnih zanimljivi-

Predavači konferencije (slijeva): Akoš Tot, Šara Vajdai, Marcel Pavlic, Lena Krimeš i Botond Völgyi

Izložba starih igračaka

Tamburaši serdahelske škole

vih igračaka. Učiteljica Zlata Hederić se prisjećala kako su se nekada igrala sa svojim prijateljicama s „kocanjem“ (kočanj od kukuruza), gradile „kotec“, kuću za životinje i lutke motajući raznim krpama. Jedan od najomiljenijih igara joj je bilo pucanje puške. Ona se izrađivala od blata i trebalo je baciti na zemlju, a komu je najbolje pucala, taj je bio pobjednik. *beta*

Zakon Barbare s nastupom Ive Šeparovića u Kemlji

Pravomu međunarodnomu spravišću je opet dao mjesto Kulturni dom u Kemlji. Kemljanski Hrvati predvečer adventa, subotu večer, čekali su goste i znatizeljne stanovnike, da u Europi jedinstveni običaj (kemljanski zakon) na skurilan jedinstveni način slavi i predstavi publiku, ča još dandenas živi i njeguje se u ovom zapadnougarskom hrvatskom selu. Ov običaj se je pred dvimi leti gorizeo u županijsko bogatstvo, u takozvani "megyerikum".

Ranije skoro svako ljetu imali su izbor najlipše Barbare, ali sada su povezali zi sastankom bivših tančošev, da se donese nešto novoga va ov čarobni večer. A to je

Domaćini s gosti: (sliva) Ivo Šeparović, Marija Novič-Štipković, Fra Božidar Blažević i Franjo Nemet

FOTO: ELVIRA BIACSICS

Barbare „u djelu“

Dica iz čuvarnice takaj njeguju ov lipi običaj

bilo jako rado viditi, da oni bivši plesači ki se već nego četrdeset ljet nisu vidili, a bilo je med njimi ki još duglje vrime ništa nisu čuli i znali jedan za drugoga, na ovom sastanku veliko veselje su imali. Velika atrakcija, ka je povlikla još već gostov u dvoranu, bio je Ivo Šeparović, naš najveći

Barbare pratu junaki KUD-a Konoplje

pjevač i dirigent Pax et Bonuma, zbora Gradišćanskih Hrvatov, ki se je odazvao našem pozivu i je s velikim srcem i dušom očarao sve nazočne i otpjevao neke popularne hrvatske jačke ter šlagere. Ljudi nisu hteli vjerovati, da ov naš voljeni pjevač, rodnom s Korčule, iz gradića Blata, će u Kemlji zabavljati cijelo selo! Velika hvala, da nam, šakici Hrvatom si je ovde položio čuti, srce i dušu i tumačio nam batrenje i zaufanje, snagu za daljnu borbu! Bog ga neka čuva i dalje pomore na ovom teškom, ali najlipšem polju, ča on učini za nas!

Moram svakako opomenuti još jedno-

ga dragoga gosta, koga je Ivo Šeparović sobom zeo. Fra Božidara Blaževića, menedžera zbora Pax et Bonum iz Željezanske biškupije. On je prikdao i pozdrav biškupa dr. Egidija Živkovića Kemljancem i svim našim gostom. Za kratkim predstavljanjem ovoga običaja su Barbare, članice KUD-a Konoplje uz pratnju junakov, tančošev došli u dvoranu. Po starom zakonu su svi morali moliti s Barbarom molitvu "Oče naš" na hrvatskom i ugarskom jeziku, da ove bijele vile u mističnoj bijeloj prateži dalje daju prošnje za zdravlje Svevišnjemu, pak sa verljaču, kuhaču su potucale i zube, da ostanu zdravi. A koga je

ča drugo bolilo, su isto potucale i "vračile" na licu mjesta, u ufanju, da se čim prlje uzdraviju. Dica su dostala neke slatkiše, cukriče. Štimunga je bila na maksimalnoj višini i nivou, čudno, da nisu zidine popucale od super glasov, od radosti i prezgraničnoga veselja! Po programu lipo po redu su začeli sfaliti iz doma doneseni kolačići, poheraji, šunke, kobasice, i Bog zna sve zapametiti ke hrane i pila su dospila na stole i redom se je sve potrošilo. A na veselu mužiku tancalo se je kolo, ali i valceri i polke su dostale mjesto na parketu. Morem opomenuti i zahvaliti se na koncu i Beati Pinezić, rodnom iz Koljnofa, isto tako članici Pax et Bonuma, ka pomore našem dirigentu pri proba i vožnji po seli. Ufamo se, da organizatori i dojdúće ljetu ćeju se potruditi da se ne izgubi zakon Barbare, pak da još već ljudi povuče na ovo hrvatsko spravišće.

Franci Kišov

HRVATSKI KALENDAR 2020

Iz tiska je izašao Hrvatski kalendar 2020.

Po cijeni od 1200 forinta možete ga naručiti putem pošte (+ poštanski troškovi) ili ga preuzeti u sjedištu poduzeća

Croatia:

1093 Budapest,
Lónyay utca 18/B;
croatia@croatia.hu;
tel.: + 36 1 269 1974.

KOLJNOF

„U ime ljudi ki se još spominju na dane na kraju II. svjetskoga boja, pozivamo Vas na otkrivanje spomen-ploče 14. decembra, u subotu, u 13 uri, kod koljnofskoga mosta va seli, kade još stoju tri škadnji blizu jedan drugomu“, glasi tako pozivnica s Koljnofa ka se nastavlja ovako: „Zatim bi kratko u Kulturnom domu podilili spominke jedan s drugim o spomenutom času.“ Po riči dr. Franje Pajrića, dvojezična spomen-ploča je postavljena s tecom Martonom Grubićem na dan bombardiranja Šoprona na Mikulu 1944. ljeta. Da bi bilo ovo još interesantnije, tetac Ferenc Pajrić ki je još živ, se je ta dan nanovič narodio sa svojim stricom, aš su bili Šoproni i srično preživili napad. Kramp koji je vržen pod spomen-pločom je iz toga vrijeme, to znači da je jednak tomu, kakove su Nimci podilili Židovom da s prisilnim djelom gradu dijel tzv. Jugoistočnoga zida u mrzli zimski dani 1944.-45. ljeta, u hataru na granici sa Šopronom.

IZVAR

U organizaciji Hrvatske samouprave, u tom se naselju 13. prosinca, na dan svete Lucije priređuje druženje i kulturni program. Javna tribina Hrvatske samouprave počinje u 17.30. Zatim slijedi kulturni program uz nastup maruševčkoga pjevačkog zbora, učenika mjesne osnovne škole, barčanskog KUD-a Podravina i Orkestra „Vizin“. Potom slijedi druženje. Program se ostvaruje s potporom mjesne Hrvatske samouprave, Hrvatske samouprave Šomođske županije i Središnjega državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske.

GARA

Pod krilaticom „Doći će nam najmiliji gosti, tamburaši čak iz Subotice“ tamošnja Hrvatska samouprava u nedjelju, 15. prosinca, u mjesnom domu kulture, s početkom u 14 sati proslavlja materice i oce, blagdan bunjevačkih majka i očeva koji se slave treće i četvrte nedjelje došašća. Čestitke Matericama i Ocima kazivat će garski učenici, polaznici hrvatskoga jezika, a u prigodnome programu predstavit će se garski tamburaši, učenici bajske Osnovne umjetničke škole „Danubia“. Slijedi koncert omiljenoga pjevača Zvonka Bogdana.

Pozivnica

Hrvatska samouprava Zalske županije srdačno vas poziva na

Zajedničko slavljenje došašća

koje će se održati

13. prosinca 2019. u crkvi Srca Isusova u Kaniži.

PROGRAM:

18.30 misno slavlje na hrvatskome jeziku predvodi Antun Hobljaj, dekan Preloškog dekanata, nastupaju osnovci boršfanske, serdahelske i keresturske škole te mladi tamburaši iz Kaniže;

19.00 Adventski koncert u izvedbi Tamburaškog sastava „Stoboš“.

KANIŽA

Hrvatska samouprava Zalske županije 13. prosinca priređuje Adventski koncert pod naslovom „Slavimo zajedno došašće“, u crkvi Presvetog Srca Isusova“. Prije koncerta od 18.30 bit će hrvatska sveta misa koju će predvoditi Antun Hobljaj, dekan Preloškog dekanata. Misno će slavlje svojim sudjelovanjem uljepšati učenici osnovne škole iz Boršfe, Serdahela i Kerestura te mladi tamburaši iz Kaniže. U 19 sati slijedi adventski koncert Tamburaškog sastava „Stoboš“.

MLINARCI

Ženski pjevački zbor u Mlinarcima ove godine slavi 50. obljetnicu svoga postojanja. Hrvatska samouprava toga naselja 15. prosinca priređuje za njih svečano obilježavanje prigodom kojeg će urediti izložbu o povijesti zbora. Na program koji počinje u 15 sati svakoga srdačno očekuju.

BUDIMPEŠTA

Đakovački kulturni krug i Croatia pozivaju Vas na predstavljanje monografije Mirka Čurića: „Vjera Biller, umjetnica u zenitu oluje“ i izložbu reprodukcija njezinih sačuvanih radova na stotu obljetnicu prve izložbe Vjere Biller (1919.) u Budimpešti u Vackoj ulici 11, u sklopu avangardnog pokreta mađarskog umjetničkog aktivizma, koja će biti 17. prosinca 2019. u 18 sati, u Croaticinoj priredbenoj dvorani. U programu sudjeluju: Mirko Čurić, dr. sc. Vlasta Markasović i Jolán Mann. Ulaz je besplatan!